ԱՄԱՍՏԻԱ

ԱՄԱՍՏԻԱ

ԱՄԱՍՏԻԱ

Journal Arménien
JANZOUNIK-I-ERKIAR
Grand Rue de la S-Croix,
CONSTANTINOPLE

ԱՄԱՍՏԻԱ

ԱՄԱՍՏԻԱ

ԱՄԱՍՏԻԱ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԿՈՄԿԱՐԻ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ԿԱՐԳԱԾՔՈՎ

«Կոչ Հայաստանի բոլոր հայերին» խորագրի ներքո հրապարակված հոդվածում նշվում է, որ Հայաստանի Դաշնակցական կոմկուսակցությունը 1898թ-ի մայիսին Թիֆլիսում տեղի ունեցած գաղտնի ժողովում հանդես գալով Ռուսաստանի սոցիալ-դեմոկրատական բանվորական կուսակցության հետ միասնական գործունեության հանդեպ ունեցած դիրքորոշմամբ, հանդես է եկել ընդդեմ ազգային-ազատագրական պայքարի գաղափարի։ Հոդվածում նշվում է, որ Դաշնակցությունը ոչ միայն հրաժարվեց ազգային-ազատագրական պայքարի գաղափարից, այլև հանդես եկավ դրան հակադիր դիրքերից։ Հոդվածում նշվում է, որ Դաշնակցությունը հրաժարվեց ազգային-ազատագրական պայքարի գաղափարից, ինչպես նա

ծագրութենէն։ Նոր Ուքազը կը տրամադրէր որ յարքունիս զրաւուէին եկեղեցական վարչութենց և դպրոցական հոգաբարձութենց բոլոր վարչային իրաւասութիւնները։ Ամէն տեսակ կալուածներ որոնք կը վերաբերէին ռուսահայ եկեղեցիներուն, վանքերուն, դպրոցներուն, կամ միւս կրօնական հաստատութենց, ենթարկուեցան երկրագործական նախարարութեան, իսկ անոնց յատուկ դրամին վարչութիւնն ալ անցաւ ներքին գործոց նախարարութեան։

Ամբողջ եկամուտները վերջին պաշտօնարանին փոխանցուեցաւ և հարիւրին 15ը կառավարութեան յատկացուեցաւ այս փոխանցման փոխարէն, և իբրեւ պահեստ։ Մնացեալով պիտի հոգացուէին պետութենէն կախում ունեցող դպրոցներուն ծախքերը նաեւ հոգեւորականներուն պէտքերը, որոնց պիտանէն կը պատրաստէր ներքին գործոց նախարարութիւնը առանց Կաթողիկոսարանին զործակցութեան։ Եկեղեցին անուանապէս միայն կալուածատէր էր։

Այս անօրինութեամբ ռուսահայերը իրենց բոլոր եկեղեցական իրաւունքները կը կորսնցնէին Ռուսիոյ մէջ, և իրօք ալ անոնց բոլոր թաղային դպրոցները փակուեցան ու տղաքները պարտաւորուեցան Ռուսիոյ պետական վարժարանները դիմել, և ասոր համար Հայ եկեղեցւոյն պտպանեալ գումարներէն սկսա բան մ՚ առնուիլ։

1903 Յունիսի օրէնքին բարձմանը համար Էջմիածնայ Կաթողիկոսը, Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարքը, Երուսաղէմի Պատրիարքը, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը, Պարսկաստանի Առաջնորդները, Ամերիկայի և Անգլիոյ Հոգեւոր Հովիւները Վեհափառ Զարեհ դիմեցին։ Կաթողիկոսը քանիցս վարիք յայտնեց Բեթերսպուրգ երթալու։ Դիմումները այս վիճակին մէջ էին երբ Կովկասի ընդհ. կառավարիչ անուանուեցաւ իշխան Վորոնցով Տաշքով։ Նոր կուսակալը երեւանի կառավարիչ Նաբուէէն Պենաբարթ իշխանին գործակցութեամբ բանակցութեան մտաւ Կաթողիկոսին հետ և ասոր արդիւնքը եղաւ Օգոստոս 14ի կայս. Հրովարտակը։ Արդէն ասկէց առաջ Կաթողիկոսին դիմումներուն վրայ Բեթերսպուրգի մէջ յանձնաժողով մը կազմուած էր, որուն կը մասնակցէր նաեւ ներքին գործոց նախարար Պուլուկին, բայց ոչ է արդիւնքի չէր եկած։

Ռուսահայոց եկեղեցական սեփականութեանց արժէքը 25 միլիոն ռուպլ էր, բայց այս պարագային աւելի դիտելի կէտը սա է որ ներկայ տնօրինութեամբ կը ճշդուի ռուսահայոց կրօնական վիճակը։

* * *

Ահաւասիկ ամբողջական թարգմանութիւնը Զարեհ այն Ուքազին որով կը վերադարձուին Ռուսահայոց գրաւեալ կալուածները.—

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՄԱՆ ՎԱՐԻՔ ՅԵՐԱԿՈՅՑԻՆ

Վերանորոգելով Մեր Փոխարքայութիւնը Կովկասի մէջ, այս քարերը երկրին մէջ հանրային կեանքի խաղաղ ընթացքը բարգաւաճեցնելու գործը յանձնեցինք Կովկասի Կառավարութեան համար Մեր ընտրած հաւատարիմ անձնաւորութեան։ Եւ այժմ, Փոխարքա, իրեն վստահուած երկրին պայմաններուն մօտէն ծանօթանալէ ետքը, Մեզ մատոյց իր թելադրութիւնները՝ փոփոխելու համար տեղւոյն բնակչութեան Հայ մասին վերաբերող կրթական և հոգեւոր քանի մը կարգադրութիւնները, որոնք կը դժուարացնեն Հայ եկեղեցւոյ զաւակներուն բարեկարգ և կանոնաւոր կրթութիւնը։ Իբրեւ բարիք ճանչնալով վաւերացումը Մեր Փոխարքային այն առաջարկին Մենք, Ներկայ Հրամանագրով, Հայ-Լուսաւորչական հոգեւորականութեան կը շնորհենք կրթական ընդարձակ միջոցներ յօգուտ հանրային զարգացման։ Միեւնոյն ժամանակ, հրամայելով, ստորեւ յիշուած հիմերու վրայ, վերադարձնել եկեղեցական հաստատութիւններէն կորզուած կալուածները, կը թոյլատրենք Մեր Փոխարքային՝ իր իրաւասութեան ենթարկուած երկրին սահմաններուն մէջ այժմէն իսկ գործադրել իր կանոնները, ժամանակաւորապէս, մինչեւ որ անոնք օրէնսդրական կարգով քննուին, —կանոններ որոնք պէտք է ապահովեն Հայ թեմականաց մասնակցութիւնը եկեղեցական կալուածներու մատակարարութեան նկատմամբ։ Եւ որպէս զի յառաջիկայն տեղի չունենան թիւրիմացութիւններ, որոնք կրնան ծագիլ գործադրութեաց մէջ եղող օրէնքներու թերի կէտերուն պատճառաւ, Փոխարքային կ՚իյնայ քննութեան առնել այս խնդիրը, թէ ինչ յարաբերութիւն պէտք է ունենան Պետական Վարչութիւնները Հայ եկեղեցական հաստատութեանց հետ։

Այսպէս կը հրամայենք.—

Ա.— Փոխելով 1903 Յունիս 12ի Բարձրագոյն Հրամանը (Ուքազ), յանձնել Հայ-Լուսաւորչական Եկեղեցւոյ պատկանած հիմարկութեանց սեփականութեան, տիրութեան ու վարչութեան Հայ-Լուսաւորչական եկեղեցիներուն, վանքերուն, հոգեւոր հաստատութիւններուն պատկանող բոլոր անշարժ կալուածները և դրամագլուխները, այն բոլոր եկամուտներով որոնք ստացուելիք են նոյն գոյքերուն և ստացեալ քներուն արքունի մասակարարութեան ժամանակ —ի բաց առեալ նոյն գոյքերուն ու ստացուած քներուն պահպանման համար արդէն եղած ծախքերը, ինչպէս նաեւ անոնց յարքունիս ընդունելութեանը (գրաւման) համար ծախսուած գումարները։ Այս կալուածներն ու եկամուտները եկեղեցական հաստատութիւններուն վերադարձնելու գործը պէտք է կատարուի Մեր Կովկասեան Փոխարքայի համաձայնութեամբ։ Ներքին գործոց նախարարին և երկրագործութեան արքունի կալուածոց նախարարութեան դիւաւոր կառավարչին հետ։

Բ.—Հայ Լուսաւորչական եկեղեցական կալուածները և անոնց եկամուտները Կառավարութեան յանձնելու ժամանակ այս հոգեւորականութեան տեղի ունեցած դիմումներուն ու օրինական ձեռնարկութիւններուն վերջնական վճիռները ի մասին Կովկասի՝ պիտի տայ Մեր Կովկասեան Փոխարքան։

Գ.—Մինչեւ որ Հայ եկեղեցական դպրոցներու մասին նոր կանոններ քննուին ու ծրագրուին, Մեր Փոխարքային թոյլ կուտանք որ Կովկասեան Փոխարքայութեան սահմաններուն մէջ թոյլատրուի եկեղեցիներուն ու վանքերուն յարակից բանալ ծիսական դպրոցներ, 1874 Յուլիս 19ի Բարձրագոյն հաստատուած կանոններուն հիմին վրայ։

Դ.—Մեր Փոխարքային կը յանձնենք.—

1.—Սահմանուած կարգով անյապաղ դիմում ընել, առանց յարաբերութեան մտնելու պտպանեալ հաստատութենց հետ, նոր կարգադրութիւններ հրատարակելու համար Հայ եկեղեցական դպրոցներու նկատմամբ, Հայ Եկեղեցւոյն վերադարձնելու առթիւ այն անշարժ կալուածները և դրամագլուխները որոնք հանրային կրթութեան նախարարութեան յանձնուեր էին նախարարական յանձնխմբին 1898 Մարտ 26ի և 1903 Յունիս 12ի որոշումներուն համեմատ և Բարձրագոյն հաստատութեամբ։

2.—Պետական Դանձարանի օգնութեամբ քննել և հաստատել օրինագիծ մը Հայ եկեղեցւոյ կալուածներուն վերայ բնակող գիւղացիներուն հողային կազմակերպութեան վերաբերեալ, և այս ամէն ծրագիրները սահմանեալ կարգով ներկայացնել Մեր վաւերացման։

Այս ամէն տրամադրութեանց կատարման համար Վարիչ Մերակոյսը պէտք է ընէ պարտ ու պատշաճ կարգադրութիւնը։

ՆԻԿՈԼԱՅ.

Բեռլերհոֆ, 1905 Օգոստ. 1.

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ քահանաներէն Տ. Գէորգ քհ. Պագալեան, ասկէ առաջ Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեամբ Կեդր. քանտի հայ քանտարկեալներուն հոգեւոր հովիւ նշանակուած էր և կանոնաւորաբար կը յաճախէր։ Սակայն Տ. Գէորգ քհ. այս անգամ գրով մը դիմում ըրած է Ս. Պատրիարք Հօր և յայտարարած է թէ, այլ եւս չպիտի յաճախէ, քանի որ բանտին այցելու հովիւին համար յատկացուած 50 ղրուշ ամսականը չվճարուիր Պատրիարքարանի մասուկէն։ Ս. Պատրիարք Հայրը քահանային խնդրագիրը յանձնած է փոխանորդ Սրբազանին պէտք եղածը անօրինելու համար։

ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ եկեղեցիին առաջնորդ Տ. Ոսկի քհ. ասկէ առաջ Պատրիարքարանի ներկայացուցած էր երեք թաղեցիներ, իբրեւ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրելի։ Ս. Պատրիարք Հայրը Մկրտիչ էֆ. Մէլիքեանի յանձնած ըլլալով այդ խնդրոյն կարգադրութեան հոգը, Մէլիքեան էֆ. երէկ Կէտիկ Փաշայ գնաց և նորընտիր երեք անդամներուն հետ նիստ գումարելով խորհրդակցութիւններ կատարեց վարժարանին վերարացումին առթիւ տեղի ունենալիք կարգադրութիւններուն առթիւ։ Թաղ. Խորհրդոյ երեք նոր անդամներն են. Զարեհ Թորոսեան, Կարապետ Գիւրջեան և Աւետիս Մուրատեան էֆ.ները։ Մէլիքեան էֆ. առաջարկեց նաեւ նոր անդամներուն, որ իրենց ընկեր երկու անձ ևս ներկայացնեն Պատրիարքարանի, հաստատուելու համար։

ՀՐԵԱՑ աղջիկ մը Բերայէն ասկէ առաջ դիմած էր Պատրիարքարան և ընդունած էր Հայ Եկեղեցին ամուսնանալու համար Հայ երիտասարդի մը հետ։ Յիշեալ հրեայ օրիորդը մինչեւ Հայ եկեղեցիի հաւատացիներուն վարժուիլը պիտի մնայ Տ. Գէորգ քհ. Պագալեանի ընակարանը, ուրկէ վերջ Ս. Պատրիարք Հօր արտօնութեամբ պիտի մկրտուի։

ԴԱՎԱՅԵԱՆ Որբանոցի խնամակալութիւնը իր նախընթաց օրուան նստին մէջ հետեւեալ կարգադրութիւնները ըրաւ։ Որոշեց ասկէ եաքը ընդունիլ միայն ծնողազուրկ և անտէրունչ որբուհիները, ըստ տրամադրութեան կարգադրին, և այս առթիւ սահմանեց որ ընդունելիք որբերը 7—11 տարու ըլլան, նաեւ որոշեց որբուհեաց ընդունելութեան յատուկ հրաւէր մը պատրաստել։ Խնամակալութիւնը նկատի առնելով նաեւ ներկայ տարւոյ պակասէին վիճակը, որոշեց Ս. Պատրիարք Հօր հետ խորհրդակցիլ Երրանացին զբաղական անձուկ վիճակը դարմանելու համար։ Այս նստին մէջ, խնամակալուհիները ձեւագիտութեան ուսուցչուհի մը ալ ընտրեցին, որ կար ու ձեւ պիտի սորվեցնէ որբուհիներուն։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երէկ գումարուեցաւ Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Նախորդ նստին որոշման հետեւանքութեամբ, Խորհուրդը ձեռք առաւ Ազգ. վարժարանաց մէջ գործածելի դասագրքերու խնդիրը և ինչպէս որ Ս. Պատրիարք Հայրը եւս ասկէ առաջ Խառն Ժողովոյ որոշմամբ յանձնարարած էր 1894էն ի վեր ցարդ վաւերացուած և հրատարակուած դասագրքերու ցուցակը կազմել, զբաղեցաւ այդ ցուցակին յարակից զործողութեամբ և որոշեց այս առթիւ որ նոյն դասագրքերու հեղինակները պատասխանատու ըլլան իրենց հրատարակած դասագրքերէն երեքական օրինակ զրկել Խորհրդոյ, մին պահուելու համար Ազգ. մատենադարանին մէջ, մէկը Խորհրդոյ գրադարանին մէջ, իսկ երրորդը զրկուելու համար քննիչին։ Եւ որովհետեւ Պալենց գրատան կողմէ Բ. տպագրութեան առթիւ Խորհրդոյ քննութեան ներկայացուած էին կարգ մը գրքեր, Խորհուրդը որոշեց ըստ կանոնի նոյն գրքերը ենթարկել քննութեան եւ ըստ արդեանցն անօրինել կարեւորը։

2. Սիմոն էֆ. Ալամանեան Belle Parole անուամբ ֆրանսերէն դասագրքի մը ձեռագիրը ներկայացուցած ըլլալով, Խորհուրդը որոշեց զայն եւս ենթարկել կանոնական քննութեան և յետոյ անօրինել կարեւորը։ Նոյնպէս որոշեց կանոնական քննութեան ենթարկել Զարեհ էֆ. Թորոսեանի պատրաստած «Դպրոցի Գիրքը» անուն դասագիրքը որ կը բաղկանայ երեք հատորէ և ըստ արդեանց անօրինել կարեւորը։

3. Խորհուրդը ուշադրութեան առնելով Տէր և Տիկին Հրանտ Աստուրի պատրաստած «Թանգարան հատընտիր հատուածներու» անուամբ ընթերցանութեան դասագրքին նկատմամբ կատարուած քննութեան տեղեկագիրը, վաւերեց զայն և արտօնեց անոր գործածութիւնը իբրեւ դասագիրք ընթերցանութեան միջին դասընթացքի ուսանողաց համար։ Նոյնպէս քննութեան տեղեկագրի մը համաձայն վաւերեց Թուաբանութեան դասագրքի մը երեք հատորները իբրեւ դասագիրք տարրական, միջին և բարձրագոյն դասընթացքի ուսանողաց համար։

4. Աղեքսանդրիոյ Թաղ. Խորհրդոյ խնդրանաց և եղած զեկուցման վրայ, Խորհուրդը տեղւոյն Պոլոսեան վարժանի աղջկանց բ. ծնի Աւագ ուսուցչութեան պաշտօնին յարմար դատեց Օր. Վեհանոյշ Սաեֆանեանը, որ ներկայացնելով Խորհրդոյ յանձն առած էր նոյն պաշտօնը։

5. Պաղտատի առաջն. տեղապահը Ս. Պատրիարքը հօր ուղղեալ գրով մը կը խնդրէր հայերէնի ֆրանսերէնի եւ ձեւագիտութեան ու ձեւագործի ուսուցչուհի մը, նոյնպէս ուսուցիչ մը հայերէնի, թուաբանութեան, աշխարհագրութեան, տոմարակալութեան, աւելցնելով որ եթէ նա գիտնայ անգլիերէն և ձայնաւորութիւն հանդերձ ձայնագրութեամբ աւելի ամսական կը ստանայ։ Նոյնպէս դասատիրակ մը որ լաւ գիտնայ ձայնաւորութիւն՝ նօթայով և վիճակի ըլլայ օրական մէկ երկու ժամ դասախօսութիւն ընել։ Խորհուրդը Ն. Սրբազնութեան յանձնարարութեան համաձայն ուշադրութեան առաւ խնդիրը և ուսուցչութեան պաշտօնին յարմար դատեց Լեոն էֆ. Շաթրեանը, որ ստանձնեց զայն։ Իսկ միւս պաշտօնեաներուն համար, ինչպէս նաեւ թէ Աղեքսանդրիոյ և թէ Վանայի մանկապարտէզի վարժուհիութեան և թէ Պաղատի համար խնդրուած միւս ուսուցիչներուն ընտրութիւնը կատարուած չըլլալով ցարդ, նոյն պաշտօնները ստանձնել փափաքողները կը հրաւիրուին ներկայանալ Խորհուրդին, միասին ունենալով իրենց վկայագրերը։

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԸՆՏՐԵԼԵԱՑ քննիչ յանձնաժողովոյ մէկ յայտագրին վրայ, Ուսումն. Խորհուրդը, ուսուցութեան մասնագէտ քննիչին բացակայութեան առթիւ անոր տեղ Յովհ. էֆ. Մուրատեանը նշանակած ըլլալով, երէկ Բերայի Արհեստանոցին մէջ, այդ ճիւղին քննութիւնները տեղի ունեցան, ի ներկայութեան յանձնաժողովի՝ միւս անդամներուն։

ՎԱՂԸ, Ս. Աստուածածնի տօնը և Մայր եկեղեցւոյ տօնախմբութիւնն ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հայրը Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ։ Սկզբնաւորութիւն ժամերգութենց ժամ 12, Ս. Պատարագ ժամ 2½։ Նոյնպէս յառաջիկայ երեքշաբթի օր Ն. Սրբազնութիւնը Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ կանոնց համար Մայր Եկեղեցւոյ մէջ։ Սկզբնաւորութիւն ժամերգութենց ժամ 2, Ս. Պատարագ ժամ 4։

ՊՈՒԲԻՆԻ եկեղեցիին Տ. Յարութիւն քհ. Անդրէասեանը, շնորհակալութեան գիր մը գրած է Ս. Պատրիարք Հօր, որ ասկէ առաջ Աւագուութեան ասոիճան առած էր իրեն։

ՊԱՎԱԹի Թաղ. Խորհուրդը, անցեալ շաբթու Ուսումն. Խորհուրդէն նամակով մը հրաւէր ստացած էր ներկայանալու Խորհուրդին և բացատրութիւն տալու տեղւոյն վարժարանին մասին յարուցուած խնդրոյն առթիւ։ Թաղ. Խորհուրդը պատասխանած ըլլալով այս հրաւէրին և գրով մըն ալ բացատրութիւն տուած ըլլալով, Ուսումնական Խորհուրդը որոշեց կրկին հրաւիրել իր առաջիկայ նիստին, զբաղցին վերաբացումէն առաջ, տեղւոյն վարժարանին մասին տեղի ունենալիք կարգադրութիւնները մէկտեղ ընելու համար։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ նախորդ նստան մէջ զրմանքով կարդացուեր է Սկիւտարի ուսուցչի մը՝ Տիրան Զրաքեանի երկարաբանում մէկ յիշատակագիրը, որով Ուսումն. Խորհրդոյ անդամներուն կը յանձնարարէր Սկիւտարի երկք միացեալ վարժարաններուն տեսուչ կարգել Ս. Խաչի տեսուչը։ Ուսումն. Խորհուրդը բնականաբար նկատի չէ առեր և մէկդի թաղեր է այս զարմանալի յիշատակագիրը, և նոյն իսկ արձանագրութեան մէջ անգամ յիշատակութիւն չէ բրեր նախ որ թաղային Ցանձնաժողովը դեռ իր խորհրդակցութիւնները կը շարունակէր այն միջոցին և սակաւին եկբի մը յանգած չէր և երկրորդ որ պարզ ուսուցիչի մը իրաւասութենէն բոլորովին դուրս է ելնել հրանգ տալ Ուսումն. Խորհուրդին, դպրոցական այս ինչ կամ այն ինչ կարգադրութիւնները ընելու համար։ Շատ զարմանալի է որ ուսուցիչ մը այսպէս կը յանդգնի իրեն չվերապահած գործի մը միջամտել և իրմէ դերադաս մարմնոյ մը յանձնարարութիւններ ընել։ Այդ ուսուցիչը սրբան յաւակնութիւն ունեցած ըլլալու է իր անձնական ազդեցութեանը վրայ որ կը համարձակի այսպէս պաշտօնական մարմնոյ մը առջև ակնյայտ պաշտաղանութիւն ընել ա՛ և է մէկու մը, ի հարկին ինք ալ անկէ պաշտպանութիւն և պաշտօն գտնելու ակնկալութեամբ։

Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՆԻ տօնին առթիւ Ազգ. Հիւանդանոցի բոլոր պատսպարեալներուն խաղաղ առնելու համար Եղիա էֆ. Կիւմիւշեան, ըստ իր բարի սովորութեան, երկու անգ. ոսկի նուիրեց։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ անդամներէն մէկ քանին առաջիկայ Եր. օր Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ գումարուելով պիտի զրաղին Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրագրոյցին մէջ ուսուցիչներու ցանկին սրբագրութեամբ, մէկ քանի ուսուցիչներու նամակներով ըրած դիմումին վրայ։

ԱՇԲԻ ՏԻԿԻՆ ՆՈՒՐԻԿ Մ. Ալլալէմեան ի հանգիստ հոգւոյ իր ողբացեալ ամուսնոյն՝ Մանուէլ Գ. Ալլալէմեանի՝ յառաջիկայ երկուշաբթի, 15 Օգոստ. յատկապէս Ս. Պատարագ մատուցանել պիտի տայ Ազգ. Հիւանդանոցի Ս. Փրկիչ մատուռն մէջ և յետոյ ընդհանուր պատսպարելոց հոգկերոյթ պիտի տրուի։ Կը խնդրուի ազգականներ և բարեկամներէ որ սոյն հրաւարակութիւնը իբր հրաւէր նկատեն։

ԱԶԳ. — Սամաթիոյ Ն. Վարդուհեան վարժարանին համար երկու կարող դասատիրակ ուսուցչուհիի պէտք կայ։ Կը պահանջուին ուսուցչական ձեռնհասութեան և բարոյական պաշտօնավարութեան վկայագրեր։ Գոհացուցիչ վարձատրութիւն։ Դիմել վարժարանաց տեսչութեան, առաւօտեան մինչեւ ժամը 5 (Ը. Թ.)։ 3—3

ՏՔ. ԿԻՐ ՊԵՏ ԷՖ. Վ ՊՈՒՌԵԱՆ

Երկարատեւ հիւանդութենէ վերջ կնքեց իր մահկանացու կեանքը, երէկ գիշեր, 75 տարեկան հասակի մէջ, խոր սուգի մէջ թողով իր ամուսինը, զաւակունքը և բոլոր պարագաները։

Յուղարկաւորութեան ախուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, Կիրակի, ժամը 7ին (Ը. Թ.) Քէրիգիւղի Հայ Աւետարանականներու գերեզմանատան մատրան մէջ։

Կէտիկ-Բաշա, 13/26 Օգոստ. 905

Մահագիր չընդունողներէն կը խնդրուի զայն իրը այն նկատել։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

25 Օգոստոս 1905

Ֆրանս. 3%	(3%)	99 75
Բէժի		414 —
Օսմ. Միացեալ		91 57
Երկաթուղի		131 50
Պանդ Օթթ.		595 —
Թրանսվաալ		81 —

ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿՆԱՑ

Բանկալթի — Նշան-Թաշ

Ռուսական հիւանդանոցի փողոցը թիւ 12 եւ 14

Կը փութամ ծանուցանել թէ վարժարանիս Բրդ Տարեշրջանի վերաւուրը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ օգոստոս 16ին և հետեւեալ օրը, Դշ. 17 օգոստոս, պիտի սկսին դասախօսութիւնները։

Վարժարանս ունի Մանկապարտեզ և Նախակրթարան աղջկանց և մանչերու և Թուձրագոյն Նախակրթարան միայն աղջկանց համար։

Կ՚ընդունուին թէ՛ ցերեկօթիկ և թէ գիշերօթիկ աշակերտներ և աշակերտուհիներ, ուրոյն շէնքերու մէջ, օդասուն, լուսաւոր և ոռդարձակ։

Գիշերօթիկ աշակերտուհիք, պոլսեցի թէ դաւառացի, միշտ և տեւականապէս պիտի վայելեն ընտանեկան խնամք և պիտի ընդունին գոհացուցիչ սնունդ։

Կը յուսամ որ թէ պոլսեցի և թէ դաւառացի պատ. ազգայինք պիտի քաջալերեն կրթական այս հաստատութիւնը և կը հրաւիրեմ ազնիւ ծնողքները դիմել Տնօրէնութեանս օգոստոս 1էն սկսելով ամէն օր կէս օրէ առաջ, վարժարանիս մէջ, ընդունելութեան պայմաններուն և ուսանող ծրագրոյն մանրամասնութենց տեղեկանալու համար։

Վարժարանս կ՚ընդունուին նաեւ ցերեկեայ այցկու աշակերտուհիներ, կարի, ձեւի և ասեղնագործութեան, նոյնպէս նկարչութեան և գործիական երաժշտութեան դասուց համար, մասնաւոր պայմաններով։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Նիկողոսեան Վարժարանի
Ե. Գ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

7—12

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնբի ճուսմա կիւնիւ Սէլամլրգ բէսմը ալիսի Համիտկէ ճամիի չէրիֆինտէ իֆրա պուլրսունուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԴԱՏԱԿԱՆ ԴՈՐՇԵՐԸ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն հեռագրուեցաւ ամէն կողմ որ դատարանի յանձնուած գործերը փութով տեսնուին և առանց վնիռի, հարցաքննութեան տակ գրաւնուողները երկար ատեն բանտարկուած չմնան։ Դատական քննիչներն ալ միշտ պիտի այցելեն բանտերը։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ԸՆԿԵՐԹԻՒՆը որոշեց 100էն 20—25 զեղչ մը ընել Պոլսոյ գիւղերուն տոմակի գիներուն վրայ։ Այս առթիւ արտօնութիւն խնդրեց Հանրօգուտ յինութեանց նախարարութենէն։

ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԻՋԵ թղթատարսկան համաձայնութեան մը բանակցութեան յանձնաժողովը սկսաւ իր աշխատութենց։

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԾՈՒԹԻՒՆ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն երկրագործական կենդանիներու արտածութիւնը արգիլուած է Իզմիրի, Սելանիկի, Պէրութի և Իսկենտէրունի նաւահանգիստներէն։ Երկրագործութեան անյարմար ոչխարներ, գառնուկները, եզները և կովերը կրնան արտածուիլ։ Թիֆթիք այծերուն արտածումն այ արգիլուած է։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ.— Վերջերս, հասկնալու համար թէ Եւրոպայի և Պոլսոյ միջեւ հեռագրական հաղորդակցութեան ո՞ր գիծը աւելի արագ է, Պերլինէն երեք ճամբով մէկ մէկ հեռագիր ուղղուեցաւ Պոլիս։ Սապահ կ՚ըսէ թէ այս մրցման մէջ առաջին անգամ հասաւ օսմ. թելերուն միջոցաւ ղրկուածը, որ միւսներէն 1½ ժամ առաջ ժամանեց, յետոյ Իսթէրն ընկերութենը և յետոյ Բէօսթէնէնի ընդծովեալները։

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Կայս. Դահակալութեան տարեդարձին օրէն սկսեալ արտասահմանի համար մանցա-բօսք և էոյի-բօսքալ պիտի ընդունուին նաեւ Հայտար Փաշայի, Հալէպի, Պանդրմայի, Զորլուի, Աքչէհիրի, Կեսարիոյ, Սվազի, Պաղա-Էսքիի, Պաֆրայի, Ուզուն-Քէօրրիւի, Շքոտրայի, Ֆլորիանայի, Վօսիկայի, Տիմոթիքայի, Միւրէֆթէի, Սօֆուլլրի, Քէշանի, Բրիզէնտի և Աքիսայի նամակատուներէն։

ՅՈՒՆՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Երուսաղէմի Յունաց Պատրիարքը որոշած էր որ Աթոռին սեպհական և Պուքովինա (Աւստրիա) գտնուող կալուածները, որոնք 800,000 ֆլորին կ՚արժին, ծախուին և արդիւնքը յատկացուի Երուսաղէմի Պատրիարքութեան ելմտական վիճակին բարելաւման։ Եւ որովհետեւ այս առաջարկը ամբողջ միաբանութեան կողմէ միաձայնութեամբ չէր եղած, Ֆէնէրի Պատրիարքարանին Սինոդը յարմար դատեց գրել Երուսաղէմ որ խնդրին վայ խորհուի և ի հարկին մանրամասնութիւններ հաղորդուին։ Ինքդոյ առարկայ կալուածները գրարեկ ի վեր կոչուած են Երուսաղէմի Յունաց Աթոռին։ Հարկերու տակ ծանրացած, գրաւուած էին այդ կալուածները։ Նախորդ Պատրիարք Նիքօղիմոս յաջողած էր կնքել աւասր. պանքայէ մը 400,000 ֆլորինի փոխառութիւն մը, և այսպէս գրաւէ ազատել կալուածները։ Փոխառութիւնը որ երաշխաւորուած էր կալուածներուն հասոյթներով, այժմ կէս առ կէս վճարուած է։ Այդ կալուածներուն վաճառումէն, պարտքը հանելով, Աթոռին պիտի մնայ 600,000 ֆլորին։

*** Ֆէնէրի Պատրիարքարանին պիտանէին 5000 ոսկի բացը գոգելու և ելմտական վիճակին դարման մը տանելու համար, խառն ժողովը կարգ մը որոշումներ առաւ որոնք պիտի հաստատուին կարեւոր ելեւմուտքը։

*** Մ. Էվէէնիտիսի բարերարութեամբը հաստատուելիք լեզուաքանակն վարժարանը կարելի չեղաւ բանալ այս տարի։ Այն թերթերը որ կը յայտնեն այս առթիւ և կ՚առաջարկեն որ զոնէ անմիջական պէտքերուն դոնացում տալու համար, Դալաթիոյ յունաց վարժարանին շրջանին վրայ առեւտրական ուսմանց և լեզուաքանութեան երեք տարուան դասընթացք մը աւելցուի։

ԹՈՒՋՆԱՓԵՏՈՒՐՆԵՐԸ.— Ծանուցուեցաւ ամէն կողմ որ զարդի յատուկ փեսուրները թէ՛ արտածման և թէ ներածման ատեն զերծ են անանձրուծական քննութենէ և հետեւաբար առողջապահական տուրքէ։

ԶԿԱՆ ԻՐՂԵՐԸ.— Սապահ-ձեռընհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ դեղարաններու մէջ ծախսուած ձկան իւղերուն մասին որոնք ոչ է սակաւին չուէին, տեղ մը օսլ և տեղ մը ոժան են։ Բնիչները պէտք է քննեն այդ իւղերը որոնք յանախ դէշ տեսակէ են։

ՌՈՒՍ մեծ օրաթերթին «Նովոյէ Վրէմիա»ի անօրէնին թոռը Մ. Պօրիս որ Սալօրին, տոյնի օր Պոլիս ժամանեց, թերթին վերաբերեալ գործերով։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

ՓԻՆԿ ԵՒ ՄԱՐԴՈՒՆ ՍԲՈՒՆԵՐԸ.— Քասթէլմունիի պաշտօնաթերթը զուսբեանի դէպք մը կը պատմէ։ Ոտաբ դաւառակին Եէնիբէ գիւղի Թոլոյ ժամանակ եղելով պառկած կը քնանար փոկ մը որ Յու կէս մէթր երկայնութիւն ունէր։ Այս միջոցին հանկիր կ՚անցնէր Հասան պէյ անուն մէկը, որ տեսնելով ծովային գազանը, քաշեց իր խոյզր դաշոյնը և մխեց անասունին կուրծքը։ Փոկը սոսկալի ճիչ մը արձակեց և հոգեւարքի ճիգով մը յարձակելով յիւելին վրայ, անոր ձախ սրունքէն խածաւ և սկսաւ ծով քաշել։ Հասան պէյ ի զուր կը պոռար, կը կանչէր և ժայռերուն կը պլլուէր։ Կենդանին անդադար զայն կը քաշէր։ Ա՛լ յոյսը կորսնցուցած էր, երբ գազանը դարձեալ դաշոյնին ցաւը զգալով, աղեկտուր ճիչ մը արձակելու համար բերանը բացաւ և անա՛ այս առիթէն օգտուելով Հասան պէյ սրունքը ազատեց և վիրաւոր փախաւ։ Փոկը դաշոյնը կուրծքին մնաւած ծով խորասուզուեցաւ։ Այս գործին մէջ Հասան պէյ թեթեւ վէրք մը ստացաւ և դաշոյն մը վայ տուաւ։

ՀԲԴԵՀ.— Երէկ, ժամը 6ին հրդեհ ծագեցաւ Կէօքսուի մօտերը, Հէքիմ Պաշը ազարակին արօտավայրին մացառուտքէն և մաս մը տեղ այրեցաւ։

—Անտիոքի Ճիսրը ճէտիտ գիւղին մէջ հրդեհ ծագեցաւ Յուլիս 20ին և այրեցան Թէքքէի նախկին կառավարիչ Ճէֆիմ փաշայի սեպհական և երկրագործներու բնակութեան յատուկ 9 շէնքեր և 28 տուներ։

ԹՐԱՄՈՒԼՅԻ ԱՐԿԱԾ.—Երէկ, Աքսերայէն կամուրջ եկող թրամուէյի կառքը Բարմաք-Գաբուի առջեւ զարնուեցաւ և տապալեց կալմարար Համբարձումը։ Համբարձում մարմնին զանազան մասերէն վիրաւորուեցաւ։

—Բարմաք-Գաբուի կողմը, առջի օր ալ կառք մը զարնուելով կօչկակար Ցակոբի զայն վիրաւորեց։

ԱՆՁՆԱՄՈՒԱՆ.— Սելանիկի ֆրանսական առեւտր. վարժարանին աշակերտներէն Նիքօլա Բօսթանթին անցած հինգշաբթի օր անձնասպան եղաւ, իր տանը մէջ, բէվոլվէր մը պարպելով կուրծքէն։ Մահը վայրկենական եղաւ։ Ցուսահատութեան պատճառները անծանօթ են։

ՀԱԻԱՏԱՐԻՄ ԾԱՌԱՆ.— Սկիւտար Պաղլար Պաշի, Իպրահիմ պէյ, առջի օր մէկ պանքոզ և էկս անգ. ոսկի տուաւ իր նորեկ ծառային Միխալի, որ երթայ ուրէ զայն։ Միխալ մտածելով որ այդչափ դրամ ինք ամիսներու տքնութիւնով հազիւ պիտի կրնար չահիլ, նախապատիւ սեպեց առնել քալել և մէջ մը ալ չերեւնալ իր տիրոջ տունը։

ԲՈՂՈՔԱԳԱՆ ԲԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն.—

Բերայի մէջ ժամը 2ին Բրօֆ. Ե. Հ. Ճէֆիրեան։

Կէտիկ-Բաշայի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ ժամը 3ին Ե. Էֆ. Ս. Ա. Բալեան։

Սկիւտարի մէջ ժամը 3ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

Պայ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԴՈՒՌՍ

Ֆրանսերեն բնագրից թարգմանեց Ս. ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Գլուխ Գ.

Ինչպես Ֆրանսիայի մեր գաղութներում, Ալժիրում ևս ամենուրեք գոյություն ունի մի հանգամանք, որ ամենուրեք ստեղծում է ինքնատիպ մի մթնոլորտ։ Դա ստրկությունն է։ Ստրկությունը ոչ միայն ստրկատերերի, այլև ազատների մեջ։ Ստրկությունը ոչ միայն ստրկի, այլև ազատի